

Mainport Rotterdam bouwt de **nieuwe** economie van Nederland

INPUT VOOR DE VERKIEZINGSPROGRAMMA'S
TK23 VANUIT DE ROTTERDAMSE HAVEN- EN
INDUSTRIEBEDRIJVEN

De industrie in de mainport Rotterdam is bezig met een enorme transitie; de transitie naar een geheel nieuwe economie. In de toekomst produceert en importeert Rotterdam duurzame energie voor Nederland en Noordwest-Europa. De industriële bedrijven produceren dan circulair, dus zonder fossiele input. De mainport is de plek waar CO2 wordt vastgelegd in plaats van uitgestoten. Zo zorgen we voor duurzaam behoud van vermogen en werkgelegenheid in Nederland, voor welzijn en welvaart.

Dit toekomstbeeld lijkt misschien nog ver weg, maar we zijn al hard aan het bouwen. Echter, om de doelstellingen voor 2030 en 2050 te halen, moeten we nog meer en nog sneller investeren. Juist de bedrijven in de haven realiseren zich dat als geen ander. Het vraagt om grote wijzigingen in productieprocessen en systemen die niet snel zomaar te verwezenlijken zijn. Al was het maar omdat de huidige Rotterdamse basisindustrie cruciaal is voor het goed functioneren van de rest van de Nederlandse economie. Om dit soort grote besluiten verantwoord te kunnen nemen, hebben bedrijven medewerking nodig van andere stakeholders, zoals de Nederlandse overheid. Want alleen als we ieder onze rol pakken, kunnen we dit toekomstbeeld tijdig realiseren.

In dit document doen we concrete tekstvoorstellen voor uw verkiezingsprogramma, die u (ook in uw eigen woorden) kunt overnemen. Wij zijn graag bereid nadere achtergronden, onderbouwing en toelichting te geven. Want de nieuwe economie maken we alleen door goede samenwerking!

Victor van der Chijs
Voorzitter Deltalinqs

Onze topprioriteiten voor de nieuwe economie

→ **GROEN HIER IN PLAATS VAN GRIJS ELDERS**
Regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan moet helder, voorspelbaar en voor iedereen gelijk zijn. Klimaatverandering houdt zich immers niet aan grenzen. Om te voorkomen dat productie zich naar elders verplaatst en daar per eenheid meer uitstoot veroorzaakt, is het van belang de regels zo veel mogelijk Europees en soms zelfs mondiaal gelijk te trekken. Soms betekent dit compenseren of mitigeren voor niet-gelijke regels zoals met subsidies of mechanismes als CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism). Maar ook substantieel meer investeren in onderzoek, technologie en uitrol van de energietransitie is noodzakelijk om een voorsprong voor Nederland te creëren waar ook de volgende generaties profijt van hebben voor hun welzijn en welvaart.

Het wegnemen van barrières in wet- en regelgeving is nodig om hier groen te produceren. Veel afgedankte producten belanden bijvoorbeeld onnodig in de afvalverbranding. Recycling is technisch prima mogelijk, maar de afvalstoffenregelgeving vormt een groot struikelblok en prijsprikkels werken verbranding in de hand. We zijn gebaat bij prikkels die goed gedrag belonen, 'straffen' moet het laatste redmiddel zijn om de achterhoede in beweging te krijgen. Positieve prikkels zitten niet alleen in subsidies maar ook in snelheid. Strengere kwaliteitseisen borgen hoogstaande kwaliteit en goede bedrijfsprocessen, maar het te doorlopen proces om bijvoorbeeld de einde-afval status te krijgen moet helder, eenduidig en snel zijn, waarbij met kennis van zaken en het doel voor ogen wordt gehandeld.

→ **MENSEN MAKEN HET VERSCHIL**
Om de energie- en grondstoffentransitie te realiseren zijn voldoende, goed opgeleide mensen nodig. Alleen al het haven en industrieel cluster van Rotterdam kent op dit moment bijna 10.000 vacatures, waarvan er meer dan 5.000 moeilijk vervulbaar zijn. Het betreft voornamelijk technisch personeel op MBO en HBO niveau. Dit kwantitatieve probleem wordt alleen maar groter omdat de instroom in techniekopleidingen op MBO en HBO niveau al jaren daalt. Bepaalde groepen zijn bovendien sterk ondervertegenwoordigd. Van de meisjes met een andere culturele achtergrond kiest bijvoorbeeld minder dan 5% voor een technische opleiding! Als dit vraagstuk niet nu wordt aangepakt zal dit onvermijdelijk leiden tot een vertraging van de energietransitie. Daarom is breed inzetten op het opleiden van meer mensen in technische studies noodzakelijk.

TEKSTVOORSTELLEN KLIMAAT

De verduurzaming van de industrie is van groot belang om de klimaatdoelen te behalen en onze welvaart te behouden. Het verplaatsen van de productie naar andere landen lost het klimaatprobleem niet op. Wij kiezen

voor voortzetting van het beleid waarbij overheid en industrie samenwerken en ieder hun verantwoordelijkheid nemen om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Om de doelstellingen voor 2030 te halen moet de komende jaren volledige prioriteit worden gegeven aan de uitvoering van projecten.

- We pleiten voor een Transitiewet, specifiek gericht op het sneller behalen van de klimaatdoelen in combinatie met groene industriepolitiek. Ons stelsel kan slimmer, sneller en voorspelbaarder. Een Transitiewet maakt het versneld realiseren van de benodigde projecten voor de energietransitie mogelijk, zonder afbreuk te doen aan zorgvuldigheid en inspraak.
- We versnellen de vergunningverlening door te investeren in voldoende en goedopgeleide medewerkers bij de vergunningverlenende instanties en door wet- en regelgeving versneld te verduidelijken en aan te passen aan de nieuwe vraagstukken van de energietransitie.
- We ondersteunen de uitvoeringsstructuur in de vijf grote industrieclusters gericht op het coördineren en aanjagen van de transitie in elk cluster.
- We gaan door met de maatwerkafspraken voor CO₂-reductie met grote bedrijven en breiden deze uit naar een grotere groep bedrijven.
- We willen grijze waterstof zo snel mogelijk vervangen door groene waterstof. Dit doen we door de markt vraag sturend te laten zijn ongeacht de sector waarin grijze waterstof wordt vervangen, en door productie van groene waterstof financieel te ondersteunen.
- We ontwikkelen een pakket maatregelen (risicomitigatie, financiering, subsidie en internationale infrastructuur) om het voor de binnenvaart haalbaar te maken versneld over te stappen op zero emissie transport.
- We investeren in een Fieldlab Industriële Elektrificatie om veelbelovende technieken voor elektrificatie van de industrie sneller naar de markt te brengen.

TEKSTVOORSTELLEN CIRCULARITEIT

In een circulaire economie worden alleen hernieuwbare en gerecyclede grondstoffen ingezet. De producten die in Nederland gekocht worden, komen van over de hele wereld. We willen Nederlandse bedrijven circulair laten

produceren, zonder dat hun producten worden weggeconcurrerd door geïmporteerde niet-circulaire producten die goedkoper zijn. En bij voorkeur dragen we met Nederlandse producten bij aan een circulaire economie voorbij onze landsgrens.

- We willen dat het circulaire product de economisch meest interessante keuze is voor bedrijven én consumenten, ook ten opzichte van producten uit het buitenland. Hiertoe ontwikkelen we een pakket aan positieve prikkels voor circulaire productie. Naast subsidies willen we mogelijkheden onderzoeken voor indirecte economische prikkels, zoals versnelde vergunningverlening voor circulaire productie, voorrang bij toegang tot (energie-)infrastructuur en voorrang bij het toekennen van schaarse milieugebruiksruimte (stikstof, geluid, e.d.).
- We zijn tegen het verminderen van het belastingvoordeel op non-energetisch gebruik van fossiele grondstoffen. Dit zou enkel Nederlandse producten duurder maken, waardoor de import van producten van fossiele grondstoffen toeneemt. We willen juist de vastlegging van CO₂ in producten gemaakt op basis van hernieuwbare grondstoffen belonen.
- Veel afgedankte producten belanden onnodig in de afvalverbranding. Hergebruik moet financieel interessanter zijn dan verbranding. We ontwikkelen een pakket maatregelen om zo min mogelijk herbruikbare afvalstoffen in de afvalverbranding terecht te laten komen. We willen toe naar een gelijk speelveld voor hernieuwbare en hergebruikte grondstoffen ten opzichte van nieuwe grondstoffen.
- Recycling is vaak technisch prima mogelijk, maar de afvalstoffenregelgeving vormt een groot struikelblok. We passen de procedure rondom het verkrijgen van de einde-afvalstatus aan. Er komt één landelijke procedure waarmee bedrijven voor reststromen snel een einde-afvalstatus kunnen krijgen, zonder hiermee in te boeten op de zorgvuldigheid en de borging.
- We stimuleren samenwerking tussen de agrarische sector, de chemie en de bouw om agrarische (rest)stromen maximaal in te zetten in materialen en producten. Dit creëert een nieuw verdienmodel voor de agrarische sector en hiermee wordt CO₂ voor langere tijd vastgelegd.

TEKSTVOORSTELLEN ENERGIE-INFRASTRUCTUUR

De mainport Rotterdam speelt een centrale rol in de Europese stromen van energie. De transitie betekent andere stromen: van gas naar elektriciteit en waterstof (draggers), van olie naar bijvoorbeeld biomassa en kunststofrecycling. Om dit te realiseren is snel nieuwe energie-infrastructuur nodig.

- We willen doorpakken in het realiseren van essentiële energie-infrastructuur zoals de realisatie van de Delta Rhine Corridor inclusief de verbinding naar het Europese achterland. Het beoogde tracé Rotterdam-Moerdijk-Eindhoven-Venlo met grensovergang en inclusief aftakking naar Chemelot willen we in 2026/2027 gerealiseerd hebben. Door in dit tracé meerdere buisleidingen zoals waterstof en CO₂ aan te leggen, versnellen we de energietransitie voor Nederland én Duitsland en verminderen we de groei van goederenvervoer per spoor en binnenvaart.
- We willen de opslag van CO₂ (zoals het Porthos project) zo snel mogelijk realiseren. Niet als eindoplossing, maar wel als noodzakelijke tussenstap om de CO₂-uitstoot op korte termijn stevig omlaag te brengen.
- Walstroom in zeehavens vormt niet alleen een bijdrage aan de energietransitie, maar verbetert ook de leefomgeving door minder geluidhinder en uitstoot in de havens. We vinden dat deze essentiële infrastructuur door de havenbedrijven gerealiseerd moet worden, bedrijven in de haven hieraan hun volle medewerking moeten verlenen en aangemeerde schepen verplicht moeten kunnen worden om de aanwezige walstroom te gebruiken voor hun energievoorziening op het schip. De Rijksoverheid moet zorgen voor de juiste randvoorwaarden, zoals voldoende en tijdige beschikbaarheid van elektriciteit en level playing field in Europa.
- We stimuleren de uitrol van laad- en tankmogelijkheden voor zero emissie vrachtvervoer en binnenvaart.

CLAIRE BROUWER

TEKSTVOORSTELLEN ARBEIDSMARKT

Er is een groot tekort aan technisch personeel. Met alleen het omscholen van het huidige personeel blijft dit tekort bestaan, terwijl de vraag zeker ook door de energietransitie stevig zal toenemen.

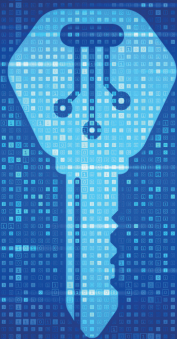
- Wij investeren veel meer in het aantrekkelijk maken van technisch onderwijs zoals de leeromgeving van de opleidingen. Wij maken extra geld vrij voor aanpassing van technische opleidingen aan nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie.
- Wij willen financiële arrangementen (geen les- of collegegeld, hogere studiefinanciering etc.) die de instroom van studenten in technische opleidingen kunnen stimuleren.
- Wij willen techniek in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs stimuleren onder andere door meer aandacht hiervoor in de PABO en de lerarenopleiding en aparte techniekdocenten ('techniekmariniers') in de scholen.
- Wij intensiveren de campagnes rondom techniek met speciale aandacht voor meisjes en mensen met een andere culturele achtergrond.
- Wij maken om- en bijscholing naar techniek aantrekkelijker, bijvoorbeeld met fiscale instrumenten of een subsidie (vergelijkbaar met STAP budget) voor omscholing naar techniek en de andere grote maatschappelijke uitdagingen.
- Wij willen dat het voor statushouders aantrekkelijker wordt om zich te laten omscholen naar de techniek en daar ook te gaan werken.
- De flexibiliteit op de arbeidsmarkt wordt sterk bemoeilijkt door de grote hoeveelheid wetten en regels die van toepassing zijn. Wij pleiten voor "regelvrije" experimenteerruimte, die het makkelijk maakt om vanuit een uitkering aan het werk te komen en van werk naar werk te gaan. Deze regelruimte moet worden ondersteund door een transitiefonds om eventuele nadelen voor werkgevers en werknemers te compenseren.
- Wij verruimen de mogelijkheden voor tijdelijke werkvergunningen van mensen buiten de EU die op korte termijn noodzakelijk zijn voor bepaalde beroepen, naar analogie van voorbeelden in andere Europese landen (Frankrijk).
- Wij maken geld vrij voor initiatieven om medewerkers na verloop van tijd door te laten stromen van fysiek zware beroepen naar minder belastende (technische) functies.
- Scholing moet beter aansluiten bij de behoeften van bedrijven. Daarom willen wij meer ruimte om het onderwijsaanbod (MBO, HBO) regionaal af te stemmen op de behoeften van het bedrijfsleven. Ook willen we meer modulair onderwijs, dat uiteindelijk ook tot een diploma moet leiden.

TEKSTVOORSTELLEN STIKSTOFKRISIS

De vergunningverlening ligt vrijwel stil door de stikstofcrisis, terwijl de meeste transitieprojecten juist ook bijdragen aan een structureel lagere stikstofuitstoot.

- Voldoende stikstofruimte is een randvoorwaarde voor de transitie. Snellere besluitvorming en een andere werkwijze voor transitieprojecten is nodig. We willen daarom een Transitiewet die het versneld realiseren van de benodigde projecten voor de energietransitie mogelijk maakt, zonder afbreuk te doen aan zorgvuldigheid en inspraak.
- Wij willen een juridisch houdbare oplossing voor het snel kunnen vergunnen van transitieprojecten (electrolyzers, hoog- en middenspanningstations, etc.) die in de bouwfase stikstof uitstoten, terwijl ze juist noodzakelijk zijn voor nieuwe economie die veel minder stikstof uitstoot.
- Wij willen een juridisch houdbare oplossing voor het snel kunnen vergunnen van verduurzaming van bedrijfsprocessen waarbij de stikstofuitstoot afneemt. Nu lopen dit soort initiatieven vaak vast, bijvoorbeeld doordat bedrijven onder de PAS-melders vallen.

TEKSTVOORSTELLEN INTEGRITEIT EN ONDERMIJNING

De goede geografische positie en de efficiënte logistieke keten maakt de Rotterdamse haven ook voor criminelen interessant. Overheid en bedrijfsleven moeten zich gezamenlijk blijven inzetten om hiervoor oplossingen te realiseren.

- Wij blijven lokale overheden én ondernemers steunen in hun strijd tegen de georganiseerde misdaad d.m.v. continuering van de financiering van de mainport-aanpak (publiek-private samenwerking) en met wet- en regelgeving
- Wij willen een wettelijke grondslag voor screening van havenpersoneel met functies die interessant zijn voor drugsmokkelaars. Dit betekent specifieke screening op strafbare feiten met betrekking tot drugsriminaliteit in het verleden en heden. Voor medewerkers op cruciale posten (hoog risico functies), zoals planners op terminals, willen wij permanente screening en/of een AIVD-screening.
- Wij willen het drugsgebruik sterk de-normaliseren; zolang de markt er is - en zelfs groeit - is het 'dweilen met de kraan open'.

TEKSTVOORSTELLEN GRENSCONTROLES EN BEREIKBAARHEID

Nederland is en blijft een bijzonder belangrijk land voor de in- en uitvoer van goederen. Nederland en dus ook de mainport Rotterdam speelt in de logistieke 'champions league' en dat moet zo blijven. Van voedsel tot batterijen, van

ICT-apparatuur tot zonnepanelen; alles draait om een optimale logistiek. Wij willen dit zo duurzaam mogelijk vervoeren met zo min mogelijk overlast. Dat vraagt om voldoende investeringen in goede infrastructuur.

- Wij willen minimaal behoud van de € 1 miljard aan (extra) onderhoudsgelden voor de Nederlandse infrastructuur die hiervoor is toegezegd in het kabinet Rutte IV. Het zal Nederland economisch verder versterken (en verduurzamen) wanneer hier aanvullend op wordt ingezet; 'de kosten gaan voor de baten uit'.
- Wij willen duurzaam woon- en werkverkeer stimuleren met fiscale regelingen.
- De voorsprong van Nederland op het gebied van grenscontroles moet behouden blijven. De douane en voedsel en warenautoriteit moeten concurrerend (gelijk Europees speelveld en kostendoorrekening aan bedrijven) en efficiënt kunnen acteren. Dit vraagt om een nog actiever overheidsbeleid en samenwerking met ondernemingen.

TEKSTVOORSTELLEN DIGITALISERING EN CYBERSECURITY

Digitalisering is essentieel voor het toekomstig succes van de haven. Het verhoogt snelheid en efficiency, verlaagt daarmee de CO2-uitstoot per eenheid en verbetert de concurrentiepositie. Randvoorwaardelijk daarvoor is een veilige inzet van technologie.

- Wij stimuleren datadeling en het vergroten van cybersecurity awareness onder de bedrijven.
- Wij willen dat een SBOM (Software Bill of Material) verplicht wordt voor de toeleveranciers
- Wij informeren vanuit overheidswege de bedrijven over welke bedrijfsonderdelen 'essentieel' of 'belangrijk' zijn onder de NIS-2-wetgeving
- Wij ondersteunen bedrijven om zich voor te bereiden op de invoering van de EU-NIS-2 richtlijn
- We zetten ons in voor extra middelen voor oefenen 'in de keten'. De nationale clustering met de focus op sectoren sluit niet aan op de dreigingsscenario's in de havens; de ketens in havens lopen dwars door verschillende sectoren. We vinden dat het oefenen met havenspecifieke scenario's uitgebreid moet worden en dat zowel bedrijven als betrokken (semi-)overheden hieraan moeten deelnemen.
- We willen implementatie van cybersecurity voor MKB makkelijker maken, bijvoorbeeld door een uniform normenkader. Het MKB acteert in alle ketens in de haven, maar zij zijn zich onvoldoende bewust van de noodzaak tot digitale weerbaarheid óf het heeft onvoldoende prioriteit bij hen. Daarnaast is de regeldruk in de afgelopen jaren sterk toegenomen. In combinatie met personeelstekort is het belangrijk om nieuwe wetten makkelijk uitvoerbaar te maken voor MKB.
- We willen een aanpak die verplichtend is voor alle bedrijven die opereren in de haven. Door gebrek aan havenbrede governance op het gebied van digitalisering, is het nemen van veiligheidsmaatregelen nu (te) vrijwillig. Er moet één coördinerend toezichthouder komen.

TEKSTVOORSTELLEN PROCES- EN ARBEIDSVEILIGHEID

Veiligheid in productieprocessen is van groot belang, want als er iets misgaat kunnen de gevolgen groot zijn, zowel voor het personeel als voor de omgeving. Goed opgeleid personeel en zorgvuldige procedures zijn essentieel, maar er is meer nodig om incidenten te voorkomen.

- Medewerkers die onder invloed van drank of drugs aan het werk zijn in industriële productieprocessen, vormen een risico voor de veiligheid. Beleid, voorlichting, bescherming en hulp moet beschikbaar zijn voor mensen die betrappt worden. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat alle andere werknemers ook recht hebben op een veilige werkplek. Bedrijven moeten alle mogelijke maatregelen nemen om de veiligheid op de werkvloer te waarborgen. Daar hoort ook het testen op alcohol en drugs bij. Wij willen daarom de Arbeidsomstandighedenwet aanpassen om het testen op alcohol, drugs en medicijnen mogelijk te maken.